
Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Кафедра перекладознавства та прикладної лінгвістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувач кафедри

 Ю.Л. Главацька
“9” вересня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО
ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

035.043 Філологія (германські мови та літератури
(переклад включно), перша – німецька)

2019-2020 навчальний рік

Робоча програма «Актуальні проблеми сучасного перекладознавства» для здобувачів 1М курсу спеціальності:

035.043 Філологія (германські мови та літератури)

Розробник: професор Романова Н.В., доцент Гізер В.В.,

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри перекладознавства та прикладної лінгвістики

Протокол від “9” вересня 2019 року № 2

Завідувач кафедри перекладознавства та прикладної лінгвістики

 (Главацька Ю.Л.)

“9” вересня 2019 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
	035 Філологія		
Модулів – 2	035.043 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи здобувача – 2 год.	Рівень вищої освіти: Магістр філології	Лекції	
		16 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год	
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		58 год	
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: диференційований залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторної та самостійної роботи:
для денної форми навчання: аудиторних занять – 35% : 65%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета теоретичного курсу «Актуальні проблеми сучасного перекладознавства» визначається тим, щоб ознайомити здобувачів з теоретичними, методологічними й практичними засадами перекладознавства, та з міждисциплінарними зв'язками сучасних дисциплін філологічного напрямку, з їх метамовою, терміносистемою, базисними методами дослідження в рамках кожної з наук.

Основними завданнями вивчення дисципліни полягають в тому, щоб розвинути у здобувачів знання про теоретичні та методологічні поняття і підходи у нормативному аспекті, самостійне критичне мислення через набуття вмінь текстового та дискурсного аналізу в процесі перекладу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

знати: базисні категорії і теорії перекладу; функціонально-стилістичну специфіку міжмовного дискурсу та адекватно вибирати перекладацькі стратегію та тактику; перекладацькі засоби та прийоми відповідно жанровій приналежності тексту в процесі усного (послідовного) та письмового перекладу.

вміти: еквівалентно перекладати тексти та фрагменти текстів, що належать до різних дискурсів; орієнтуватися в теоретичних питаннях, практичних результатах і методичних аспектах сучасної філологічної наукової парадигми; свідомого диференціювати наукову інформацію в сфері філологічного дослідження.

«Компетентності здобувачів другого ступеня вищої освіти магістр з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми сучасного перекладознавства»

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗАГАЛЬНІ

ЗК-1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ФАХОВІ

- ФК-1.** Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.
- ФК-3.** Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки.
- ФК-10.** Здатність ефективно користуватися інформаційними ресурсами та онлайн-сервісами щодо використання навчальних матеріалів, а також методики навчання іноземних мов та перекладу
- ФК-11.** Усвідомлення теоретичної бази дослідницької і прикладної діяльності в галузі вітчизняного, германського і зарубіжного перекладознавства, новітніх тенденцій сучасного вітчизняного, германського і зарубіжного перекладознавства.
- ФК-12.** Здатність здійснювати ефективну професійну діяльність як одноосібно, так і в команді; перекладати у двосторонньому режимі різнопланові тексти в усній (переклад з аркуша, послідовний переклад) та письмовій (повний, реферативний і анотований переклад) формах.

ПРАКТИЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- ПРН-3.** Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в галузі германської філології.
- ПРН-7.** Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці; усвідомлювати проблеми сучасної лінгвістики; систему лінгвокультурологічних знань, специфіку мовних картин світу й у відповідних особливостях мовної поведінки носіїв; принципи лінгвістичного аналізу тексту; засвоїти знання про мову як суспільне явище, її зв'язок з мисленням, культурою та суспільним розвитком народу; історію лінгвістичних учень і методологію мовознавчих досліджень.
- ПРН-12.** Дотримуватися правил академічної доброчесності з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.
- ПРН-18.** Володіти теоретичною базою дослідницької і прикладної діяльності в галузі вітчизняного, германського і зарубіжного перекладознавства, знатися на основних тенденціях сучасного вітчизняного, германського і зарубіжного перекладознавства

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						Заочна форма				
	усього	у тому числі					усього	у тому числі			
		л	п	ла	ін	с.р		л	п	ла	і
о	б	д	.			б	н	д			
1	2	3	4	5	6	7					
Модуль 1											
Змістовий модуль 1. Предмет, завдання, історія теорії перекладу											
Тема 1. Предмет, завдання та методи теорії перекладу.	10	2	2			6					
Тема 2. Історія, основні етапи формування перекладознавства та сучасних філологічних дисциплін.	12	2	2			8					
Тема 3. Історія перекладацької діяльності.	10	2	2			6					
Тема 4. Переклад типів текстів художніх і нехудожніх дискурсів	13	2	2			9					
Разом за змістовим модулем 1	45	8	8			29					
Модуль 2											
Змістовий модуль 2. Міждисциплінарний аспект теорії та практики перекладу											
Тема 1. Дискурс. Перекладацький процес і результат. Критика перекладу	10	2	2			6					
Тема 2. Перекладознавство та міжкультурна комунікація.	12	2	2			8					
Тема 3. Когнітивістика та когнітивні процеси під час перекладу. Лексико-граматичні	10	2	2			6					

аспекти перекладу.												
Тема 4. Семіотика. Перекладознавчі та перекладацькі процеси й результати	13	2	2			9						
Разом за змістовим модулем 2	45	8	8			29						
Усього годин	90	16	16			58						

ЗМІСТОВІ МОДУЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль № 1. *Предмет, завдання, історія теорії перекладу*

Лекційний модуль:

1. Предмет, завдання та методи теорії перекладу.
2. Історія перекладацької діяльності. Період античності та Середньовіччя, новий та новітній періоди.
3. Формування українського перекладознавства.

Семінарський модуль:

1. Визначення теорії перекладу: основна мета, завдання та методи дослідження.
2. Лінгвокультурні фактори, що впливають на переклад. Синхронія та діахронія в перекладі.
3. Види (між)мовного посередництва. Основні відмінності обумовлені умовами міжкультурної комунікації.
4. Теоретичні моделі перекладу.

Модуль самостійної роботи:

1. Прочитайте та проаналізуйте часні теорії Віне Дж. І Дарбелне Дж. Та теорію Каде О. Виконайте наступні завдання:
 - надайте основні відмінності між теоріями;
 - проаналізуйте визначення основним видам (між)мовного посередництва, запропоновані авторами;
 - зіставте визначення та обґрунтування адаптації як одного з видів (між)мовного посередництва, надані авторами.
2. Проаналізуйте викладені В.Н. Комісаровим положення про теорію перекладу, її основні завдання, методи дослідження. Порівняйте з теоретичним обґрунтуванням Ю. Найди та П. Ньюмарка. Надайте аргументовану відповідь про спільні риси та розбіжності в теоріях.
3. Перекладіть українською мовою текст № 6 із навчального посібника Переклад англomовної громадсько-політичної літератури. Міжнародні конвенції у галузі прав людини. – / За редакцією Л.М. Черноватого і В.І. Карабана. Навчальний посібник. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – С. 222.
 1. Переклад еквівалентних та безеквівалентних форм і структур.
 2. Переклад стилістично маркованих одиниць і структур.
 3. Техніка перекладу: різні типи словників.

4. Перекладацька адаптація.
5. Перекладацька репродукція.
6. Текст-типологічні характеристики і переклад.
7. Художні та нехудожні дискурси: текст-типологічна диверсифікація.

Змістовий модуль № 2. Міждисциплінарний аспект теорії та практики перекладу

Лекційний модуль:

1. Дискурс. Текст-типологічна диверсифікація. Перекладацький процес і результат. Критика перекладу.
2. Перекладознавство та міжкультурна комунікація. Мовні та позамовні чинники, що впливають на якість перекладу.
3. Когнітивістика та когнітивні процеси під час перекладу. Переклад як один з видів (між)мовного посередництва.

Семінарський модуль:

1. Поняття одиниці перекладу. Процес і результат перекладацької діяльності. Критика перекладу.
2. Історія західноєвропейського та східноєвропейського перекладознавства: національно-культурна своєрідність.
3. Основні етапи перекладацької діяльності в Україні. Найвідоміші українські перекладачі та перекладознавці різних історичних етапів.

Модуль самостійної роботи:

1. Переклад слів, що не зв'язані/ зв'язані з контекстом.
2. Переклад слів – "хибних друзів" перекладача.
3. Переклад фразеологічних одиниць.
4. Переклад еквівалентних/безеквівалентних форм та структур.
5. Техніка роботи перекладача зі словниками.
6. Відповідність перекладацьких стратегій адаптації/репродукції базисним категоріям еквівалентності/адекватності.
7. Типи текстів/жанри художніх дискурсів.
8. Типи текстів/жанри нехудожніх дискурсів.

Теми рефератів:

1. Теорія перекладу як міждисциплінарна наука.
2. Переклад як процес і результат міжмовної та міжкультурної комунікації.
3. Екстралінгвістичні чинники в перекладі.
4. Еквівалентність і адекватність як перекладацькі категорії.

5. Діяльність перекладача як аналітико-інтегративний процес.
6. Перекладацький метод Г.П. Кочура.
7. Перекладацький метод М. Лукаша.
8. Перекладацька діяльність в Україні в ХІХ столітті.
9. Переклад в епоху античності та Середньовіччя.
- 10.Радянська школа перекладу.
- 11.Переклад безеквівалентної лексики.
- 12.Проблеми відтворення в перекладі реалій та символів.
- 13.Лексико-граматичні аспекти в перекладі нехудожніх текстів: громадсько-політична література.
- 14.Лексико-граматичні аспекти в перекладі нехудожніх текстів: економічна література.
- 15.Лексико-граматичні аспекти в перекладі нехудожніх текстів: навчально-публіцистична література.
- 16.Лексико-граматичні аспекти в перекладі нехудожніх текстів: дипломатичні документи.
- 17.Лексико-граматичні аспекти в перекладі художніх текстів: балада.
- 18.Лексико-граматичні аспекти в перекладі художніх текстів: драматичні твори.
- 19.Адаптація текстів культури: проповідь.
- 20.Адаптація текстів культури: рекламний проспект.

6. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Актуальні проблеми сучасного перекладознавства» використовуються такі методи навчання: *словесні (розповідь-пояснення, бесіда), наочні (ілюстрація, демонстрація, ділова гра)* та *практичні (підготовка доповідей, реферати тощо)*. Ділова гра, наприклад, включає наявність ігрового моделювання та розподіл ролей між учасниками гри; наявність загальної мети всього ігрового колективу, досягнення якої забезпечується взаємодією учасників гри, підкоренням їх різнобічних інтересів цій загальній меті.

Окрім зазначених традиційних методів навчання на практичних заняттях використовуються нетрадиційні методи на кшталт *аналіз конкретної ситуації*, сутність якого полягає у наявності складної задачі чи проблеми, формулюванні викладачем контрольних запитань з даної проблеми, обговоренні можливих варіантів її вирішення.

До активних методів навчання належать *диспут, дискусія*. З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. Так, *метод "мозкової атаки"*, наприклад, формує вміння зосереджувати увагу на певній вузькій меті. Використовуючи метод мозкової атаки, здобувачі працюють як "генератори ідей".

Зазначене комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності здобувачів та методів стимулювання і мотивації їх навчання сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця-філолога з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

7. Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації здобувачів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному, письмовому і тестовому контролю.

1. Метод усного контролю: індивідуальне та фронтальне опитування.
2. Метод письмового контролю: контрольна робота, переклад.
3. Метод тестового контролю.

4. Метод самоконтролю.

**8. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів із дисципліни
«Актуальні проблеми сучасного перекладознавства»**

A 5	Здобувач має глибокі, міцні і системні знання з усього теоретичного курсу, може чітко надати визначення усім поняттям, послуговуючись лінгвістичною термінологією. Практичні завдання (модульна контрольна робота) виконані на високому рівні з чітким розумінням здобувачами жанрово-стилістичних особливостей текстів, що перекладаються й аналізуються.
BC 4	Здобувач володіє програмним матеріалом дисципліни повністю. Правильно, але з незначними помилками виконує практичне завдання з урахуванням знань, отриманих при вивченні дисципліни.
D E 3	Здобувач знає основні теми курсу та основні дефініції, проте не здатен надати чіткого визначення. Практична робота виконана без належного розуміння даних аналізу і кінцевої мети отриманих результатів. Модульна контрольна робота виконана не повністю та з помилками.
FX 2	Здобувач має фрагментарні знання з усього курсу, не володіючи основним понятійним апаратом з курсу, важливим для виконання практичних завдань. Практична робота виконана на низькому рівні.
F 1	Здобувач не володіє програмним матеріалом, не працював в аудиторії та самостійно. Практичне завдання не виконане.

Рекомендована література

Базова

1. Бреус Е.В. Основы теории и практики перевода с русского языка на английский: Учебное пособие. 3-е изд. – М.: Изд-во УРАО, 2002. – 208с.
2. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад (на мат-лі англомовних перекладів української прози). – Львів. ун-ту, 1989. – 216 с.
3. Демецька В.В. Теорія адаптації: крос-культурні та перекладознавча проблеми: Монографія. – Херсон: МЧР «Норд», 2006. – 378 с.
4. Казакова Т.А. Imagery in Translation. Практикум по художественному переводу: Учебное пособие на английском языке. – СПб: Союз, 2003. – 320 с.
5. Комиссаров В.Н. Лингвистика перевода. – М.: Междунар. отношения, 1980. – 156 с.
6. Комиссаров В.Н., Коралова А.Л. Практикум по переводу с английского языка на русский. – М.: Высшая школа, 1990. – 127 с.
7. Коптілов В.В. Актуальні питання українського художнього перекладу. – К.: Дніпро, 1971. – 132 с.
8. Коптілов В.В. Теорія та практика перекладу: Навчальний посібник. – К.: Юніверс, 2002. – 280 с.
9. Короткова Л.В. Практичні основи перекладу English Ukrainian: Навчальний посібник. – Херсон: Олді-плюс, 2003. – 102 с.
10. Корунець І.В. Теорія та практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. – Вінниця: Нова Книга, 2001. – 448 с.
11. Левый И. Искусство перевода / Пер. с чеш. и предисловие Вл. Россельса. – М.: Прогресс, 1974. – 398 с.
12. Мірам Г.Е. та ін. Основи перекладу: Курс лекцій. Навчальний посібник. – Київ: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 240 с.
13. Мірам Г. Алгоритми перекладу: Вступ. курс з формалізації перекладу (англ. мовою) / За ред. М. Даймонда. – К.: Твім інтер, 1998. – 176 с.
14. Новикова Н.А. Прекрасен наш союз. Литература – переводчик – жизнь: Лит.-крит. очерки. – К.: Рад. письменник, 1986. – 224 с.
15. Райс К. Классификация текстов и методы перевода // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. – М., 1978. – С. 202 – 228.

16. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. – М.: Международные отношения, 1974. – 216 с.
17. Слепович В.С. Курс перевода (английский ↔ русский язык). Translation Course. – Мн.: ТетраСистемс, 2002. – 272 с.
18. Тороп П. Тотальный перевод. – Тарту: Изд-во Тартуского ун-та, 1995. – 220 с.
19. Фінкель О.М. Теорія та практика перекладу. – Харків: ДВУ, 1929. – 168 с.
20. Швейцер А.Д. Текст и перевод. – М.: Наука, 1988. – 120 с.
21. Экономакис Э. Какие мы разные! How different we are! – СПб: КАРО, 2001. – 224 с.

Допоміжна

1. Routledge Encyclopedia of Translation Studies. – London; New York: Routledge, 1998.
2. Kade O. Die Sprachmittlung als gesellschaftliche Erscheinung und Gegenstand wissenschaftlicher Untersuchung // Übersetzungswissenschaftliche Beiträge 3. – Leipzig, 1980. – S. 194 – 294.
3. Neubert A. Pragmatische Aspekte der Übersetzung // Beih. II. Fremdsprachen. – Leipzig, 1968. – S. 21 – 38.
4. Newmark P. Approaches to Translation. – Oxford: Pergamon Press, 1982. – 284 p.
5. Nida E. Towards a Science of Translation. – Leiden, 1964. – 178 p.
6. Venuti L. The Translator's Invisibility. A History of Translation. – London; New York: Routledge, 1995. – 353 p.
7. Vinay J.-P., Darbelnet J. Comparative Stylistics of French and English: a Methodology for Translation // The Translation Studies Reader. – London; New York: Routledge, 2000. – P. 84 – 93.

8. Інформаційні ресурси

1. Lingvo <http://radugaslov.ru/abbyu.htm> <http://www.lingvoda.ru/dictionaries/index.asp>
2. Мультитран <http://www.multitrans.ru/c/m.exe?a=1&SHL=2>
3. Тлумачний словник та тезаурус У. Вебстера <http://www.merriam-webster.com>
4. Словник сучасної англійської мови видавництва Longman
<http://www.ldoceonline.com>
5. Британська енциклопедія <http://www.britannica.com/>

6. Вікіпедія http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page
<https://www.academia.edu>